

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDAVRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap és csütörtökön.**
Egyszé száma ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a késiratok címzendők.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

Gazdasági agónia.

Megcsinálták 1867-ben a politikai és gazdasági kiegyezést Magyarország és Ausztria között. A Lajtán túl és azon innen egyformán elfogadták a mértékadó körök azt az alaptételt, hogy Ausztria ipari, Magyarország pedig mezőgazdasági állam lesz és a kettő így egymást kölcsönösen kiegészítő. Így lett Magyarország, Európa kellős közepén valóságos gyarmattá.

Azok, akik a vámközönségnek hivatásuk, ma is helyesnek és egyedül üdvözítőnek tartják ezt a már negyven év óta tartó, Magyarország gazdasági erejét sorvasztó, majd végképpen kimerítő állapotot. Ők nem is igen firtadják, mi hasznos vagy mi káros az ország lakosainak egyetemére nézve, — elég ha ők boldogulnak. Tessék csak megnézni a statisztikát — mondogadják ezek a boldog és a maguk sorsával megelégedett emberek, — mi kevés különbözettel éppen annyit viszünk ki pénzértékben Ausztriába, mint amennyit Ausztria hozzánk behoz.

Vizsgáljuk meg a magyar és az osztrák közbülső forgalmat és tegyük fel, hogy mi Ausztriába egy milliárd koronányi értékű nyereseményt viszünk ki, Ausztria pedig hozzánk viszont szintén egy milliárd koronányi ipari cikket hoz be. Az egy milliárdos nyersárú kivitel 20 százaléka, vagyis 200 millió olyan költségeket okoz, amelyeket a termelő nálunk a munkásainak fizet ki. Maradna 800 millió haszon; ismételjük a szót: *maradna*, ha ezen összegből nem kellene az általános üzem, a tőkekamat, az adó és egyéb kiadások költségeit is levonni. A termelő zsebében, mindezek levonása után, a legjobb esetben is az egy milliárdnak legfeljebb 15 százaléka vagyis 150 millió marad.

Ausztria a mi nyers terményeink kivételéből, melyben a liszt, állat, baromfi és a többi élelmi cikkek is bentfoglaltatnak, — a finomító eljárás folytán 2 és fél milliárd értékű ipari terméket csinál, mely összegből készpénzben a munkásoknak, napszámosoknak 30 százalékot fizet ki, vagyis 750 millió marad meg ebből a gyárosoknak. Ausztria aztán a mi milliárdos nyeresemény kivitelünkéből, iparilag feldolgozva azt, nemcsak nekünk ad el ugyan csak egy milliárd korona értékű ipari cikket, hanem ezenfölül ugyanebből még a saját háztartását is táplálja egy

és fél milliárd korona effektív értékű termékkel.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy a mi milliárdos kiviteli csoportunkból: a termelőnek marad 150 millió, készpénzben kifizetünk munkabérekre — — — 200 millió, üzem, kamat, adó stb. költségekre — — — 650 millió. Ausztria pedig csinál a mi milliárdos nyersárunkból: a termelőnek marad 750 millió készpénzben kifizet napszámosoknak — — — 750 millió. hozzánk behoz — — — 1000 millió.

Üzem, kamat, adó stb. költségeket pedig úgy fedezi, hogy a saját és a közös vámtérfületen kívüli nyereseményt nyúzza meg.

Mindaddig, míg Magyarország képes volt új gazdasági erőforrásokat, amilyenek: az erdőkihasználása, parlagon hevert földterületek feltörése, árterek kiszáritása stb. megnyitni, addig a mi gazdasági diszparitásunk Ausztriával szemben nem tűnt fel olyan élesen.

Amilyen mértékben azonban ezek az ős erőforrások apadtak, olyan mértékben indult meg hazánkból a kivándorlás.

Ha Magyarország úgy, amint van, Ázsiában volna és ott is Ausztria gyarmata lenne, akkor sokkal kedvezőbb volna a helyzetünk a mainál. Mert akkor a minket megszállva tartó hadsereget nem mi, hanem úgy mint más gyarmatoknak anyaországai, az anyaország, ez esetben Ausztria a sajátjából fizetné.

Itt van a mi haditengerészetünk, melybe az összm monarchia az utóbbi 40 évben két milliárd koronát fektetett bele. Maga az egész befektetés nem produktív, de mégis ez esetben Ausztria részére teljes produktivitást jelent, mert a mai napig, bár mi a kvóta szerint a 40 év alatt körül-belül 700 millió koronát adtunk a haditengerészetnek, — minden fillért ennek a rengeteg összegnek osztrák és más külföldi gazdasági területeken költöttek el.

Ha most ehhez még hozzá veszünk a sorkatonaságot, illetve annak pénzügyi szükségletét és feltételezzük azt, ami a valóságban nem áll meg, hogy ezt az elmul 40 évben úgy itthon, mint Ausztriában Magyarország látta volna el minden néven nevezendő élelmi cikkel, lóval, szénával és szalmával, még akkor is óriási a mi veszteségünk, mert ezen cikkek előállítására

korántsem vesz igénybe olyan nagy százaléknyi készpénzt — munkabérek alakjában, — mint amilyen óriási százalékot emészt fel az a sok ipari cikk, amelyet Ausztria a munkásaival az egész hadsereg részére negyven év óta előállít.

Összegezzük az évről évre ismétlődő pénzvesztéseket, amelyet Ausztriával szemben gazdasági diszparitásunk okoz és adjuk még hozzá azt is, hogy fürdőre, mulatságra, utazásra is elköltünk évente — nem itthon — Ausztriában és a külföldön vagy 30 millió koronát, — úgy látni fogjuk, hogy gazdasági agóniánk teljes, ennek szükségképeni következménye a kivándorlás, — végül a fizikai és politikai megsemmisülés is.

Az aratás és a gabonáarak. Mindössze tizenöt-husz nap s megéri az isten-aldás, a magyar gazda aratni fog ott, ahol lesz mit. Az idei abnormit időjárás mellett nem lehet csodálkozni azon, ha a gazdaosztály kevés nyeresémet látni arra nézve, hogy földje jövedelme meghozza azt a kamatot, amit a birtok és beruházások nagysága után várhatna. Sok vidéken az országnak szomorú aratás lesz az idén, mert a majdnem félszázadeig tartott téli hideg időjárás az őszi vetéseket jórésben kipusztította. A tavasziak vetése és kelése is jó késsre maradt s dacára a májusi és júniusi kedvező időjárásnak, legalább egy héttel késik az idén az aratás. Azt lehet mondani, hogy az idén a bal kezével sujja a teremtő a magyar gazdát, mert most, amidőn magas búzáarak vannak, nagyon kevés gabona terem. A földmiveltésügyi minisztériumnál tudósítóinak természetesen harmincegy millió métermázsával kevesebb gabona terem az idén, mint tavaly, úgy, hogy kivételre is kevesebb jut. Az volna az ideális állapot, hogy ne is kellene gabonát kivinni, hanem a gabona termelés csak a belső szükségletek, a fogyasztás kielégítésére lenne hivatva. Mint hogy azonban a magyar gazdák legtöbbször csökkenően ragaszkodnak még ma is elődeink ósdi gazdálkodási rendszeréhez, az egyoldalú szemtermeléshez, sok idő fog még elkövetkezni addig, míg megszűnünk gabonakiviteli állam lenni.

Pedig az bizonyos, hogy az intenzív gazdalkodás mellett sok esetben nemcsak ketszerez jövedelmet hajt a magyar föld, de az időjárás viszonyosságai sem okoznak annyit kárt az intenzív gazdalkodásnál, mint amennyit okozhatnak az egyoldalú szemtermelésre berendezett gazdaságokban. Ezt igazolja az idei várható termés-eredmény, mert a gabonafélék bár sokat szenvedtek, a takarmány-

és kapasnövényekre nézve azonban az esős tavaszi időjárás csak haszonnal járt, úgy, hogy e termelési ágakban a közepesnél is jobb termésre számíthatunk.

Az intenzív gazdalkodás tekintetében az ország dunántúli része vezet, melynek kifejtett állattenyésztése és tejgazdasági üzemei nem sokban maradnak mögötte a dán állattenyésztésnek. Sajnos azonban, a nagy magyar Alföld milliónyi kisgazdái nagyon nehezen térnek át az intenzív gazdalkodásra az egy-két alföldi nagy uradalmat kivéve, az egész nagy magyar Alföld az extenzív gazdalkodás ma már nem is olyan nagyon dús, tejfel-mézszel folyó kánaánja. A folytonos külterjes gazdalkodás a sík föld gazdag talaját lassacskán teljesen kiszároja, a gazda állattenyésztéssel csak a hazi szükségletek fedezése végett foglalkozik és így a kiszarolt talaj nagy hiányosságát érezi a trágyának.

Cukorrépa termeléséhez, ipari növények termeléséhez nem lehet mondani, hogy érzéke volna, vagy hajlandósága volna a kisgazdának. Egyedül a szőlő termelés az, melyhez hajlandóságot érez és előszeretettel telepíti be az egykor silány birkalejkeiket. Itt is érezni lehet előre a közelebbi veszedelmek lehetőségét. Szőlővel beültetett területeink ugyanis jóval túlhaladtak már a filoxera előtti területet s ha a telepítés processzusa tovább halad, néhány év múlva miniatűr kiadásban megismétlődik nálunk is a francia borválság, melyet az idézett elő, hogy a francia kistermelők nem bírták értékesíteni bortermésüket. Am azért kétségtelen az hogy a kalászosok termelésénél is lukratívabb a szőlős gazdalkodás.

Az ideai aratás tehát és annak előrelátható szomorú esélyei elég tanúságot nyújtanak a birtokos osztálynak arra nézve, hogy az egyoldalú kalászos termelésről eltérve, intenzívebb kultúrát vigyen be gazdalkodásába. A mostani nyomasztó munkásviszonyok is intik erre, mert akkor, amidőn 16—20 koronás búza árak mellett 10 koronába kerül egy hold búza learatása, dajkamesző illő az az állítás, hogy a magyar gazdának jövedelemmel jár a búza termesztése. Igaz ugyan, hogyha a búzával bevett területeink annyira csökkennek, hogy csak a belfogyasztást elégíti ki a termelt mennyiség, kivitelünk nem lesz s ennek folytán a búza árak emelkedni fognak. A fogyasztó közönség ugyan drágában fogja megfizetni a kenyérményeket; — ez azonban csak látszólagos baj, mert ha a gazdaközönség több jövedelmet vesz ki a földbőlőli fizetőképessége is javul, aminek hasznát látja a mezőgazdasági terményeket fogyasztó kereskedő és iparos is.

Híu reményes azonban az, hogy mivel az ideai aratás nem sok jóval bíztat, hát a mai 20 koronás árak még sokkal feljebb szöknek.

A gabonaárak emelkedését kereskedőkörökben előre megjósolták s hogy januártól május végéig 5—6 koronás áremelkedés volt tapasztalható, annak sem vette semmi hasznát a gadonatermelő gazda, mert ekkorra már a vetőmagon kívül nem volt a csúrájában semmi gabona. Az a néhány nagy gabonakereskedő, aki az öt koronás búzáért nyelkedése révén másfél millió koronát emelt az effektív árúban két hónap alatt, — valóban európai rekordot ért el; ez azonban az ő szerencséjük, a tömegnek pedig végtelen

nagy kár, mert naponta egy-két falat kenyérről kevesebbet eszik.

Szerintünk a mostani 20 koronás búza árak, ha nem is emelkednek, de nem is fognak sokat esni. Minden attól függ, hogy az aratás a v a r t a l a n u l végebe megy-e, vagy pedig Péter-Pál nap előtt még egyszer lesújt a teremő balkezevel a ringó aranyárga búzalkász-tengerre, amitől Isten mentsen meg bennünket!

Az ipartörvény s az inasoktatás.

Írta: Littván Sándor inasiskolai szakfelügyelő.

Ismét aktuális lett az ipartörvény s a vele összefüggő ügyekről való eszmecsere. Az idevágó kérdések halmazából azt ragadom ki, mely legjobban megérett az újszervezésre, amelynek rendezése azonban szenvedelmes vitaközlést fog kelteni az iparososztály körében, értem az inasoktatást.

A munkásviszonyok mai válságos helyzetének egyik fő oka a tömegek tudatlansága. Az ezviedeken keresztül mindenkitől magára hagyott ipari munkásosztály érezte szellemi szívtelenségét aiaosony voltát, örült, hogy intelligens, tanultabb emberek vették ügyét kezükbe s most tuskön-bokron keresztül követik az apostolokat, tanításukat möhön szívják magukba, kész eszközei a demagógiának. Visszahódítani a tömeget a törvényhozás és kormány minden jóindulata sem tudja, mert nem nyújthatnak annyit, hogy annál többet kérni ne lehessen. A helyzet javítását a tömegek fölvilágosításával lehet csak eszközölni, kezdeni pedig az inasiskolákban.

Az országban 550 inasiskola van, közel 80 ezer tanulóval. A tanulók számát tekintve, látjuk, csak a népisikola előzi meg ez intézményt Sajátságos, míg a népisikoláért nemzetiségek és egyházak élethatal harcot vívtak az állammal, az inasiskolákkal mit sem törődtek. Szomorúan tanulságos, hogy e mellőzött és elhanyagolt iskolákban főnevelkedett társadalmi osztály intézi a legerősebb támadásokat most az egyház és állam ellen! Az 550 iskola közül csak 13 állami, vagy 10 társulati, felekezeti sincs, a többi mind községi. A tanítás nyelve csak néhány erdélyi szász iskolában német, egyben (Balazsfaiván) oláh, valamennyi többiben magyar. Kormányfőnknek még nem jutott oiy haladatos szerep, mint aki ez elhagyott iskolák ügyét fölkarolja. E téren évszázadokra kiható atalakulásnak lehetne megvetni alapját. Mintegy 2—3 millió koronával újja lehetne szervezni az egész inasoktatást, ez által legalább a jövő ipari munkásság hazafias szellemben való művelődését lehetne biztosítani. Következőkben a törvényrevízió legelőtérőbb tennivalóira akarom a figyelmet fölhívni.

Ezek közt első az ipartörvény ama rendelkezéseinek oroszlása, mely az ipari pályára lépést csak életkorhoz kötötte az iskolázás fokban megjelölése nélkül. Mi lett következménye? Az iparos pályát előzönlötték az analfabéták. A kisiparos nem válogat, sőt keresi a tudatlan, minden házi dolgotra fölhasználható elemet, kit belső cselédnek használhat két-három évig és csak a negyedik évben foglalkoztat komolyan a műhelyben. Az irni, olvasni alig tudó, iparában kontár kamazs föl szabadul, vidékről a nagyobb városokba húzódik, hol a szakszervezet veszi partfogásába s kitanítja sztrajkra, hogy rossz munkájáért nagy bért kaphasson. Így lesz ez, míg törvénybe nem foglalják, hogy iparos pályára csak az léphet, ki legalább a hat elemi osztályt elvégezte. A népisikolai törvény negyven évi fönállása után azt hiszem, senkit sem lep meg a követelés. Ellenzői csak a kisiparososztály legalsóbb rétegeiben lesznek, kik félnek, hogy a némi iskolázottsággal bíró inast nem alkalmazhatják cselédül is. Amde csak ily intézkedésektől várhatjuk, hogy az iparos pályát a polgári osztály gyermekei is fölkeresik. Napjainkban minden földbőlő ragadt iparos, kereskedő gimnaziumba küldi fiát, legyen úr-Róstellné, ha az ő sarja az iskolázatlan, tu-

datlan inasával egy sorban lenne. Szaklapokban sok vita folyik arról is, nem lenne-e célszerűbb külföldi mintára az előképzettség megállapításánál két fokot megszabni s ennek megfelelőleg az ipari képesítésben is különbséget tenni. Erdemes a megfontolásra.

Sürgős intézkedésre vár az inasoktatás iskolázás idejének szabályozása is. Az inasiskola mai nap is az örökös hullámzás képét mutatja a tanuló anyagfoglaladéban. A tanulók beiratkoznak és felszabadulnak szeptemberben csak úgy, mint január, június hónapokban. Ez az állapot azután az a képtelen helyzetet teremti, hogy a II. vagy III. osztály létszáma a felszabadulások következtében 60-ról lecsap az év végére 20-ig, mas osztályokban allandóan ingadozik a létszám és gyakran évközben oly tömegekben történik a beiratkozás, hogy január hónapban kénytelen az iskolafenntartó két-három hónapig új osztályt nyitni. Könnyen lehet ezt szabályozni s az ipari viszonyok szemeltartásával kimondani, hogy inast szerződötteni és felszabadítani június-augusztus hónapban lehet.

Orvoslandó az az állapot is, hogy az inasok beszegődnek egytől öt évig terjedő időre, felszabadíthatók az előkészítő osztályból is ép oly joggal, mint a III. osztályból. Az új törvényben a felszabadulás feltételül az inasiskola három évfolyamának sikeres elvégzéséhez legyen kötve.

Ha a revízió alkalmával ezt megállapítják, az inasiskolák életében új korszak kezdődik. Aki az inasiskolák munkáját ismeri, igazat ad kijelentésnek, hogy az elsorolt kivánások törvénybe foglalása után az eredményt hasonlítani sem lehet a mostanihoz. Hisz jelenben a fegyelmzés nehézsége mellett a tanulók nemtörődömsége a haladás legnagyobb akadályá. Tudja jól a nebuló, hogy hanyagságot az iskola nem torolhatja meg. Mestere ezerféle furlanggal tartja vissza az iskolától s a tanuló ezt közömbösen veszi, ő sem barátja az iskolának. Ha azonban az iskolának az a joghatálya lesz, hogy rosszindulatú, hanyag inasok szolgálati idejét meghosszabbíthatja, a szabaduló-level kiadást az inasiskola III. évfolyamának sikeres bevégzéséhez köti, a tanulóknak fokozódik a felelősség, a tudásanyag. A körülmények ekkor már kivívják azt, ami napjainkban elérhetetlen, például, hogy a késő esti tanítás helyett a nappali oktatás állapotassék meg, hogy a hetenkénti két órai tanítás idő mérésekkel emeltessék, hogy a tanulók mulasztásan elbírálása szigorúbban történjék, stb. stb. Mindezt maga után vonná a tanítók kiképzésének átalakítását is.

Az inasoktatás betetőzéséül még törvénybe iktandó lenne a segédek továbbképzésének kötelező volta és szervezete, a mint már mas ipari államokban is megtörtént. Föltétlenül megkívánja az élet, hogy az ipari segédek azokban az ismertetben is gyakoroltassanak, miket az inasiskola a szükös óraszám mellett föl nem dolgozhatott, vagy a tanulók értelmi foka miatt tanítása haszon nélkül járt volna, például az üzleti fogalmazás, könyvvitel, technológia, szakrajz, társadalmi gazdaságtan stb.

Nem hagyhatóan eléggé, hogy ez újítások annyira szükségesek, hogy ha bármi okból az ipartörvény revíziója teljes egészében nem lehetséges, az inasügyet s az inasoktatást novelláris úton is rendezni kell. Erzi ezt a közoktatásügyi miniszter úr is, aki legutóbbi intézkedésével megmutatta, hogy ez ügy iránt melegen érdeklődik. Az inasiskolák tanítóinak ereje már már ernyedt, hisz a huszonhárom év alatt óriási módon kifejtett ipari viszonyok által teremtet helyzetben csak tengődik az iskola, mert e negyedszázadon át semmi támogatásban sem részesült a törvényhozás részéről. Apponyi gróf az által, hogy rendezte az iskolák szakfelügyeletét, hogy az inasoktatás fölállítását módot nyújtott a tanítói karak, hogy az inasok erkölcsi nevelésén az iskolán kívül is munkálkodhassanak, fölkellette a bizalmat, hogy kereskedelemügyi kollégájánál közbenjár az elavult törvény és az iskolai szervezetnek a kor kívánalmaihoz mért sürgős újjalakításában.

Fejlett ipar csak tanult iparosokkal érhető el; tanult iparosozást csak a jól szervezett iskola nevelhet.

Ujdonságok

Szentes. 1907. Junius 20.

— A földművelésügyi miniszter és az aratósztrájkok. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter az aratósztrájk veszedelme ügyében a következő bizalmas rendeletet intézte az alispánokhoz: „Az ország egyes vidékein észlelhető munkás mozgalmak arra engednek következtetni, hogy az aratás lefolyása az idén esetleg ismét megzavarásnak lehet kitéve. Minthogy pedig a megkötött szerződés érvényesítését, a dolgozni akarók munkáját s általában az aratás zavartalan lefolyását a közgazdaság és a közrend szempontjából feltétlenül biztosítani kell, a mozgalom ellen teendő intézkedések nemcsak a közvetlenül érdekelt vármegyékre tartoznak, hanem kötelessége a tisztviselőknek odahatni, hogy a közérdek feltétlenül biztosíttassék, annyival is inkább, mert ha a nyári gazdasági munkák zavartalan lefolyása kellően nem biztosíttatik, kétségtelen, hogy a mozgalom a még értetlen vidékeken is károsan befolyásolja a munkások magatartását.“ Ezek után a rendelet felsorolja, hogy a hatóság figyelem milyen körülményekre terjedjen ki. A lényegesebb kérdések a következők: A birtokosok szerződötték-e már aratókat? Valószínű-e, hogy a szerződéseket zavar nélkül fogják teljesíteni? Hány aratógépre van szükség a vármegyében? Vannak-e a vármegyében elegendő számmal olyan munkások, akik hajlandók volnának a szerződészeket pótolni? — Megfelelő módon figyelemmel tartandók a birtokosok, hogy ha szövetkezeti úton aratógépeket akarnak beszerezni, vagy munkás-tartalékesapatokat akarnak szerezni, a földművelési minisztérium részéről támogatásban részesülnek. Kérdés továbbá, hogy hány marokverőre, hány kaszásra van szükség a szerződészek pótlása végett. Végül a rendelet utasítást ad a tisztviselőknek és a következő érdekes sorokkal végződik: — „Hassanak oda a tisztviselők, hogy a szerződészek munkások pótlására szükséges számú munkásokat a törvényhatósági munkás-közvetítők a lehető leggyorsabban szerződtessek. Az ügy érdekében ez intézkedések a lehető legnagyobb feltűnés nélkül, nyugodt határozottsággal hajlandók végre úgy, hogy céltalan igalmak helyett az akció a kormányzat és közigazgatás tevékenysége iránt a tisztelet és bizalom felkeltésére legyen alkalmas.“ — A rendeletet az alispánok ismertetni fogják az összes főszolgabírákkal.

— Vármegyei tisztviselők Popovics államtitkár. A vármegyei tisztviselők országos egyesületének kérésére több orsz. képviselőből álló küldöttség kereste fel a napokban Popovics Sándor pénzügyminiszteri államtitkár, arra kérve őt, hogy támogatása a vármegyei tisztviselők hitelviszonyainak rendezése dolgában a miniszterelnöknek átadott kérelmet és annak elintézését sürgesse meg. Az államtitkár kijelentette a küldöttségnek, hogy már azért is, mivel az országos egyesület kéréséhez kétszázalékos több országgyűlési képviselő járult hozzá, a dolgot rövidesen át tanulmányozza és a miniszterelnök intenciója szerint hozza meg a döntést. A küldöttségben résztvett képi-

selők az államtitkárnak ezt a választ megnyugvással vették tudomásul.

— A rendezett tanácsú városok mozgalma. A rendezett tanácsú városok szövetségének végrehajtó bizottsága f. hó 17-én értekezletet tartott Budapesten az új város-háza tanácstermében. Az értekezlet a belügyminiszternek az alapszabályokra vonatkozó rendelkezéseit tárgyalta. A ndrassy Gyula gróf belügyminiszter ugyanis nem hagyta jóvá a hozzá felküldött alapszabálytervezetet, mert borkolt alakban a városok szövetségének célját látta benne, neki pedig fontos politikai aggályai vannak a közigazgatási szövetkezéseivel szemben. A végrehajtó bizottság az alapszabályokat a belügyminiszter utasításai nyomán átdolgozta, majd elhatározta, hogy Ujpest városát a rendezett tanácsú városok közé való belépése alkalmából melegen üdvözi, végre összeállították az Esztergomban, az évi szeptember hó 15-én megtartandó idei országos nagygyűlés napirendjét.

— Szentesi kereskedők a pécsi kiállításán. A szentesi kereskedőegylet választmányának f. hó 16-án délután tartott ülésében Bánfalvi Lajos elnök indítványt tett arra nézve, hogy az egylet tagjai, akikhez a többi kereskedők is csatlakozhatnak, rendezzenek társas kirándulást a pécsi országos kiállításra, melynek gadag anyaga bizonyára csak tanulságukra szolgálhat. Az indítványt a választmány egyhangú helyesléssel fogadta és elhatározta, hogy a kirándulás szervezésére részvételi aláírási ívet bocsát ki, melylyel az egyletet szolgál a tagoknál eljárni. A kirándulást úgy tervezik, hogy — ha megfelelő számú résztvevő jelentkezik — kedvezményes vasúti jegyekért folyamodnak az országos kereskedői egyesülés útján, a kereskedelmi minisztériumhoz. A kirándulás idejét és részleteit később fogjuk megállapítani, mely végből az elnökség a részvételi ívet aláíró kereskedőket külön értekezletre hívja majd össze.

— Eljegyzés. Öze Gyula dr. ügyvéd f. hó 18-án jegyezte el magának Hoffmann Keszin kisasszonyt, Hoffmann Jakab helybeli tekintélyes kereskedő kedves, szép leányát.

— Búcsúestély Kiss László tiszteletére. Az orosházi református lelkeslése megválasztott Kiss László, volt segédlelkész f. hó 10-én búcsúzott el a templomban itteni hivatól, egyházi beszéddel. Távozása Szentesről azonban akkor nem volt még végleges, visszavisszatért ide, ahová bizonyosan kellemes emlékek és a barátság kötelei fűzik. Folyó hó 23-án azonban Kiss Lászlót már ünnepiesen beiktatták az orosházi lelkeslésebe és ezzel Orosházára költözik át. Mielőtt végleges távozna Szentesről, tisztelettel f. hó 20-án, tehát ma este búcsúestélyt rendeznek a református körben. Az estélyen, melynek étrendje: paprikás hússal, túrós csusza, személyenként — a vacsorához fél liter bort is számítva — 1 korona 60 fillér egy teríték. Az estélyre részvételi aláírási íveket adtak ki.

— Album-kiadás a szentesi tudósvéggyógyító telep javára. A Gulyás Pap Etelka kisasszony által szerencsésen kezdeményezett szanatóriumi album kiadása érdekében a napokban értekezletet tartott egy szűk körű bizottság, Kiss Gábor dr. vármegyei főorvos elnöklése mellett, mely értekezleten résztvettek: Gulyás Pap Etelka, Csallány Gábor és Bánfalvi Lajos. A bizottság elhatározta, hogy a nevezett kisasszony szerkesztésében és kiadásában megjelenő ezen album védoútségére

Kellemen Béla dr. főispánt kéri fel és egyben most már szélesebb alapon indítja meg az előfizető gyűjtést, mely végből újabb előfizetési íveket bocsátanak ki a megyében és az ország számos messzebb fekvő vidékén is. Bizonyosan érdekelné fogja a közönség, hogy a kiadandó díszes albumba, József kir. hercegen kívül, aki egyik legteljesebb híve a tudósvég ellen való országos védekezés szervezésének, országos közéletünknek — a már kibocsátott előfizetési ívekben megnevezett kimagasló egyéniségek közül még igen számos kitünősége, valószínűleg az összes miniszterek is, fognak kéziratot küldeni. A bizottság f. hó 17-én tisztelettel Kellemen Béla dr. főispánnál, hogy kérését előtérjessze, melynek a főispán a legnagyobb készséggel felelt meg, örömmel vállalván a kibocsátandó album protektorátját. Itt említjük meg, hogy az album előfizetőinek lapunk előző számában közölt jegyzékéből, Molnár Irénke k. a. gyűjtőnével dr. Szedler Ferenc János neve tédésből kimaradt.

— Az öreg halász utolsó csónakútja. Madzag László Antal ott vénéhedett meg a vízi-életben, a csónákja, a varsái mellett. 75 év terhe nyomta bár a vállát, nem tudott felhagyni a halász-mesterséggel és annak gyakorlásában is érte el a halálát, nyelte el a Tisza vize, melynek hullámát annyiszor, annyi éven át szedelte az ő evezőlapátot lemerítő kemény karja. László Antal f. hó 15-én este csónakba ülve a zsupi komptán, vizre kelt, hogy a varsáit megnézege. Valószínűleg szédülés fogta el az öreg, mert a csónakból hamarost befordult a Tiszába, amely úgy elnyelte, hogy Tarant Gábor, a zsupi komp révésze már csak holtestét emelhetette ki a vízből.

— Mozgalom egy kereskedő-tanonziskola érdekében. Régtől érzik a szentesi kereskedők egy alsófokú kereskedelmi iskola hiányát, melyben a kereskedő-tanoncok, az iparostanoncoktól elkülönülve, életpályájuknak megfelelőbb oktatásban részesüljenek, mert az iparostanonciskolában való továbbképzése a kereskedőtanoncoknak semmi tekintetben sem elgérhető ki a kereskedő pályához fűződő követelményeket. E végből, miután Szentesen a törvényben előírt számú anyai kereskedő tanonc van, amelynek létszámával jogosan követelhetik a kereskedők a külön alsó fokú kereskedelmi iskolának az állam részéről leendő felállítását, a kereskedő egyesület igazgató választmánya mozgalom indítását határozta el, melynek sikerre is kell vinnie az ügyet, ha a helybeli kereskedők, ahogy ezt különben a törvény meg is követeli, tanoncaikat hatóságilag szerződtesse. Erre vonatkozóan lapunk mai számának más helyén az egyesület elnöksége felhívást intéz a helybeli kereskedőkhöz, akiknek figyelmét erre külön is felhívjuk.

— A tisztességtelen verseny ellen. A tisztességtelen verseny megtorlásáról szóló törvényjavaslatot a napokban egy erre a célra összehívott szaktanácskozás tárgyalta a kereskedelmi minisztériumban. A tanácskozás során Sztéry József államtitkár kijelentette, hogy a kereskedelmi miniszter ebben a kérdésben még nem foglalt állást, csak annyiban, hogy a kormány biztosítani akarja a kereskedelem szabad mozgását. Lánzy Leó azt a véleményt nyilatkoztatta, hogy a törvényjavaslat benyújtása előtt be kell várni a készülő új ipartörvényt, amire az államtitkár azt felelte, hogy a kereskedelmi miniszter külön-külön terjeszti be az ipartörvényt, a munkásvédelemről és a

tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslatot.

— **Kézimunka-kiállítás.** Évről-évre, hogy a polgári leányiskola évről-évről vizsgálójának ideje elkövetkezik, örömmel keressük fel mindenkor az iskola növendékeinek kézimunka-kiállítását, mert mindig gyönyörűséggel szemlélük a fokozódó haladást, mely ezt a kiállítást a kézimunkák sokfélesége és izlása, amellyel gyakorlatias volta tekintetében jellemzi és amely a kézimunka tanítás vezetőjét, a kő Etelka kisasszonyt dicséri. Az idén is rendkívül gazdag és tárgyalban változatos, izlása volt ez a kiállítás, a mellett, hogy új dolgot is adott; azt nevezetesen, hogy a 4-ik osztály vizsgálója maga is egy — élő kiállítás volt, mennyiben az osztály növendékeit teljesen egyforma szövétű, mintájú és szabású öltözékben jelentek meg a vizsgán, mely öltözékeket a kő Etelka kisasszony szabta ki és a növendékek maguk varták meg.

Felhívás a kereskedőkhöz.

A szentesi kereskedő egyesület választmánya, legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy mozgalmat indít egy Szentesen létesítendő alsó fokú kereskedelmi iskola felállítására érdekében, amely iskolában a kereskedő tanoncok, — az iparos tanoncoktól elkülönítve, nyernének továbbképzést.

Az egyesület választmányának ez a határozata a törvénynek abból a rendelkezéséből folyik, hogy ahol bizonyos számú kereskedő tanonc van, ott az állam köteles ilyen alafokú kereskedelmi iskolát állítani.

Hogy a törvény ezen rendelkezésének megfelelvén, azt, hogy Szentesen tényleg alkalmasan van az előirt számú kereskedő tanonc, hiteselem kimutathassuk, — az egyesület választmányának fentemlítt határozata alapján ezennel felkérem a tanonctartó szentesi kereskedő urakat, akik ezt eddig megselekedni talán elmulasztották, — hogy saját jól felfogott érdekében is, a netalán bírságot elkerülendő — tanoncaikat a hatóságilag szerződtessek, illetőleg a netalán eddig elmulasztott hatósági szerződést kössék meg és tanoncaik számát, az a végből az egyesület által kibocsátott, nálunk ez egyesületi szolgálat által bemutatandó iven, sajátkezűleg tüntessék ki.

Szentesen, 1907. június 29-én.

Bánfalvi Lajos.
egyleti elnök.

Közgazdaság.

A vetések állása.

A földmívelésügyi miniszter, a gazdasági tudósítoktól érkezett jelentések alapján, a vetések állásáról a terméskilátásokról a következő hivatalos közleményt adta ki.

Az előző két hét időjárásához hasonlóan, június hó első felében változó időjárással gyakran volt szél és vihar; közben esős idő, nagyon sok helyen zápor és jégeső, amely meglehetősen lehűlést és ködöt előidézve, az ország több vidékén kárt is okozott, különösen a szalmás gadonafélékben. A rozsda és üszög nagyon sok helyen fellépett és a gabonafélék levézetét megtámadva, terjed. Férgek és rovarok kártevéséről is érkeztek jelentések. A remélt általános fejlődés, illetve javulás nem mindenütt következett be, vagy legalább is nem megfelelően, sőt néhol a hanyatlás nyomai is mutatkoznak, amit ismét csak a szélsőséges időjárásnak lehet tulajdonítani. Egyedül a kapas növények ennek kivétel alá, amelyeknél a haladás, különösen egyes helyeken szembetűnő.

Az ősz bűz a területe, a téli károk okozta terület levonásának figyelembevételével, jelentékenyen kisebb és a terméskilátások is, a nagyon sok hibás vetés miatt kedvezőtlenebbek, mint a múlt évben. A rozs területe is kisebb, a termés is hasonlóan. Az árpa területe az előbbieknél szemben növekedett, a terméskilátások mindezek ellenére kedvezőtlenebbek, mert rozsda és üszög nagy kárt okoz és a fejlődés sem felelt meg a hozzáfűzött reményeknek. A z a b területe

szintén növekedett. A r e p c e minőségileg nagyobbára kielégítő. A kapasnövények közül a tengeri és burgonya kielégítően fejlődnek. Megmivelésük folyamatosan van. A r e p a b a n a férgek néhol sok kárt okoztak.

A s z ö l ő k a Duna két vidékén kevésbé, másutt többnyire megfelelően állanak, bár több helyen vannak itt is olyan részek, ahol a terméskilátások nem valami biztatók. Az átlagos kilátás gyengeközep és közép között ingadozik. A szőlő-elmunkálók és a permetezés nagyobbára befejeztettek. A g y ü m ö l c s t e r m é s országzserzte csökkent, részben vihar, jégeső részben azonban a tömérédek sok férgek, illetve hernyó miatt, amely a fák leveleit nagyon sok helyen tönkresilányította.

Felelősszerkesztő: BÀNFA LVI LAJOS.
Kiadótulajdonos „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

Szölös gazdák!

a legolcsóbb és legjobb

Hernyóirtó-Por.

A gyümölcs-termesztőkre áldást hozó szer ez, mert nem kell a fákról kézzel szedni a hernyókat, hanem május elején, midőn a fák elvirágoztak ezen kitűnő szerrel, melynek 1 csomagjához 80 liter víz szükséges, a gyümölcsfák jól be kell permetezni és ez két hét múlva megismétlendő. Ekkor a gazda nyugodt lehet, hogy **mindenfélé hernyó** elpusztult a bepermetezett gyümölcsfáin.

Ennek a hernyóirtó pornak biztos hatásért felelősséget vállalok.

Pókháló és más mindenfélé kártevő hernyót, levéltetűt, alma-, sőt még a szőlő-molyt is elpusztítja. Ezen perccel fogva levélzetben, fában, gyümölcsben több kárt nem tesz, a gyümölcs nem fergesedik meg.

Használati utasítással 1 csomag 60 fillér, 5 csomagnál kevesebbet postán nem küldök. 50 csomagot portómentesen szállítok. 15-7

Megrendelhető a készítőnél

KARCSAY ALADAR

gyógyszerész,

Kiskundorozsma.

Szentesen: kapható ifj. Várady Lajos gyógyszerárában.

Csongrád vármegye alispánjától.
3195/alsp. 1907. sz.

Pályázati Hirdetmény.

Csongrád vármegye törvényhatóságánál megüresedett iktatói állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás a X-ik fizetési osztályba van b osztva, és ezen osztály 3-ik fokozatában 2000 korona kezdő fizetéssel és 420 korona lakbérrel van javadalmazva.

A pályázók az 1883. évi I. t. c. 19. §-ában, ezen állás elnyeréséhez megkívánt képesítésüket, valamint kilógástalan erkölcsi magaviseletüket igazolni tartoznak.

Az ékkép felszerelt és 1 koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvények hivatalomhoz 1907. évi július hó 20-ik napjának d. u. 4 órájáig

nyújtandók be. Az elkésztetten érkezett kérvények figyelembe vétettni nem fognak,

Szentesen, 1907. évi június hó 18-án.

alispán h.

Dr. Nagy
h. főjegyző

3476—tkv. 1907.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dékány István végrehajthatónak Dobrády Lászlóné Dékány Zsuzsanna végrehajtást szenvedett elleni 200 korona tőke követelés és jár. lránti végrehajtási ügyében a szentesi kir. járásbírósaq területén lévő Szentes város belterületén fekvő a szentesi 1288. sz.tjkvben. A + 1 soroz. alatt felvett 1698 hrszámú ingatlanok a Dobrády Lászlóné Dékány Zsuzsanna nevéen álló egy hatod részére s illetve a végrehajtási törvény 156 §. értelmében az egész ingatlanra 2992 koronában ezennel megállapított kikialtási arban az árverést elrendelt, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1907. évi augusztus hó 12-ik napjának délelőtti 9 órájáig ezen telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási aron alól is eladhatni fog.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékat vagyis 299 korona 20 fillért középenben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letétni, avagy a bánatpénznek a bíróságánál elegendes elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Szentesen, a kir. bírósaq mint tkv. hatóságánál 1907. évi június 1 napján.

Katlics
kir. bíró.

Szentes város polgármesterétől.
6757/1907.

Hirdetmény.

A Petőfi-szálló javításának biztosítására 1907. május 31-iki lejáratul meghirdetett versenytárgyalás eredményét a városi tanács nem fogadta el, hanem új árlejtés tartását rendelte el.

Ennélfogva felhivom mindazokat, kik az alább részletezett munkálatokat elnyerni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és a vállalati összeg 10 %-ának megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat 1907. június 19-ikén délelőtt 10 óráig a városi központi iktató hivatalba adják be.

A városi tanács fentartja magának a beadott ajánlatok közötti szabad választás jogát.

A végrehajtható munkák a következők:

1. Facement tető vasgerenda boltozatra való átalakítása.

Előírányzott összeg 1496 kor.

2. Utcai kirakat ablakok és ajtók kijavítása.

Előírányzott összeg 1224 kor.

3. Udvari ablakok és ajtók javítása, újra festése.

Előírányzott összeg 624 kor.

Feltételek és ajánlati költségvetések a városi mérnöki hivatalban munkanemenként 50 fillérért megszereshetők. 2—1

Szentes, 1907. június 9-én.

Magyar
h. polgármester.